

Амбасадор Руске Федерације Александар Конузин после четири године одлази из Београда. Уочи одласка, дао је интервју за емисију Око. Разговор је водио Бојан Бркић.

Ваша екселенцијо, хвала вам за овај интервју. Почећемо га од вашег међународног искуства. Сада када напуштате Србију и имате искуство службована овде, како рад у нашој земљи за руског дипломату изгледа у поређењу са земљама у којима сте до сада службовали?

Ја бих радије да на правим поређења. Свака земља у којој сам био је по нечему специфична и свака је била етапа у мојој каријери. У свакој од њих ја сам се са великим интересовањем занимао за политику, историју и, обавезно, културу тих земаља. То што сам каријеру почињао у малим афричким земљама уопште не значи да је то било мање вредно искуство. Ја сам тамо живео испуњеним животом, интересовао се за све.... Али, наравно, и српска етапа има своју специфичност.

Као прво, овде сам радио као амбасадор, дакле био сам на челу дипломатске мисије, одређивао њену политику и у потпуности био одговоран за то што радим. Осим тога, у Србију сам дошао као већ зрео човек, са великим искуством, искуством рада у одржавању билатералних односа али и мултилатералне дипломатске делатности. Ја сам неких десет година радио при Уједињеним нацијама. И искуство са, како ми то кажемо, билатералом и мултилатералом ми је било од користи јер је Србија за мене била земља у којој сам могао да дам лични печат свом раду.

Дакле, нисам био дипломата који само извршава наређења и бави се уобичајеним пословима једног дипломате већ сам хтео нешто своје да урадим. И успело ми је јер сам видео да људи овде показују интересовање. Било ми је од користи и искуство са међународном дипломатијом јер Србија, нажалост, има проблем Косова који се разматра у Организацији Уједињених нација и ту ми је искуство рада у тој организацији био од користи.

И Ви се према том проблему Косова односите и емотивно, неки би рекли исувише емотивно за једног дипломату. Памтиће се овде ваш наступ на једном округлом столу када сте питали публику да ли су Срби. Знате о којем скупу говорим. Да ли је та епизода била лични печат о којем сте говорили или сте извршавали наређење из Москве?

Објаснићу вам. Као прво, не само Косово, већ и целу Србију доживљавам емотивно. Једном Русу је немогуће да борави у Србији и да остане равнодушан према земљи и народу. Имамо толико тога заједничког и са чисто љуске стране. А сада о тој конференцији. Ја уопште нисам имао намеру да на њој говорим. То је била прва конференција о безбедности одржана у Београду. Тема је била врло занимљива - општа безбедност региона и Европе.

Русија је врло заинтересована за проблем безбедности у Европи. Имамо конкретне предлоге у тој области, и мени је било веома занимљиво да дођем у чујем шта о томе имају да кажу представници других земаља, а позвани су представници високог ранга, чак на нивоу министара иностраних послова. Међутим, у неком тренутку, дискусија на конференцији добила је антируски карактер. Јер, они који се седели у президијуму конференције, а то су били људи из секретаријата НАТО-а, из западних земаља, источноевропских земаља, невладиних организација, врло високи представници...

И сви су, један за другим, почели да говоре да је Русија главна опасност за развој међународних односа. Ја нисам могао да не реагујем на такав обрт, тим пре што су после излагања експерата из президијума, реч узели људи из публике. Срби су почели да понављају исте оптужбе на рачун Русије и да говоре да Русија има само своје интересе и да они не би никад живели у Русији. Ја нисам могао да останем по страни. Хтео сам да одговорим на оптужбе на рачун Русије.

После иступања Срба у публици морао сам да их питам како могу тако да говоре. Сваки дан су тих дана слушали на радију и телевизији, читају у новинама да снаге НАТО-а, заједно са полицијом из Приштине, формирају војне и полицијске јединице са циљем да на силу преузму контролне пунктове на административној линији између Покрајине и централне Србије и одсеку десетине хиљада Срба од њихове отаџбине, а Срби говоре о опасности која им, наводно, прети од Русије. Отуд моје питање има ли у сали Срба који би заштитили интересе своје домовине и оних хиљада Срба који вапе за помоћ од своје земље. Тамо то никога није интересовало.

Ипак, неке људе у Србији увредила је та Ваша реакција јер сматрају да на тај начин подстичете Србе да се сукобљавају са моћним западом, а када до тог сукоба дође, Русија ће нам, баш као и 1999. године пружити само моралну и вербалну подршку. Шта ви мислите о тим коментарима?

Врло мирно примам такве коментаре. Као прво, тај мој наступ добио је велику подршку Срба. Добио сам стотине писама, телеграма и других порука подршке. Као друго, Русија ни на шта не подстиче Србију. Ми само подржавамо Србију. Што се нас тиче, Косово је српска земља.

Србија ће одлучити какву ће политику водити према њој. Како год да одлучи, добиће нашу подршку. Ако Србија нађе нека друга решења у вези са статусом који Косово сада има, ми ћемо и то подржати. Ни на који начин никада нећемо подстицати Србију ни на шта, само ћемо подржавати њене одлуке.

Није ли то била и политичка порука...

Није било никаквих порука, нити сам ја уочи конференције добио било какве смернице како да на њој наступим. То је само била моја реакција на оптужбе да Русије представља глобалну опасност међународној безбедности.

Неки аналитичари тврде да је дипломатија Русије била незадовољна јер долази у непријатну ситуацију да подржава политику Србије према Косову која су у неким сегментима драстично и често мена. Је ли то истина?

Само ћу поновити исту позицију коју сам већ поменуо. Подржаваћемо политику Србије. Како ће се та политика формулисати, на Србији је да одлучи. У механизам доношења одлука о косовској политици нећемо се ни на који начин мешати јер када бисмо се умешали преузели бисмо одговорност за ту политику јер је подстичемо, а то не желимо. Хоћемо да Срби сами одреде своју позицију и да та позиција одговара интересима оних Срба који живе на Косову.

А чини се да ће све теже бити помирити интересе тих Срба и интерес Србије да постане чланица ЕУ. Ових дана се појављују отворени захтеви да Србија практично призна независност Косова да би добила чланство. Русија подржава пут Србије у Европу, али не и независност Косова. Мислите ли да се могу помирити те две политике?

То су проблеми које Срби сами треба да реше. Ја не могу чак ни да кажем да Русија подржава пут Србије у Европу. Срби треба да подрже пут Србије у Европу. Друго је то што ми немамо ништа против. Као и увек, Русија ће подржати ону одлуку коју донесе Србија. А, ако при доношењу тих одлука наиђете на конфликт интереса, на аргументе за и против, сами морате да одлучите.

Немојте се обраћати страним факторима, ни Европској унији ни Русији, да вам шапну одговор. Сами морате да одлучите шта је то што хоћете и колику сте цену спремни за то да платите. И сетите се речи патријарха Иринеја који је рекао колику цену Србија може да плати.

Из свих реакција на ваше речи вероватно сте већ осетили да не показују сви Срби такав ентузијазам за развој српско-руских односа као они људи који су били на вашем опроштајном пријему. Напротив, може се рећи да је наше друштво подељено на русофиле и русофобе. И једни и други тврде да је данас доба придруживања, посебно за мале земље и да морамо да се одлучимо између Запада и Русије. Да ли су у праву?

Нису. Али прво морам да кажем да се не слажем да су половина Срба русофоби. Таквих нема, то могу са сигурношћу да вам кажем. Друго је то што постоје људи који сматрају да треба више сарађивати са Русијом, а други сматрају да ће Србији бити корисније да ближе сарађују са Европском унијом. А ја сматрам да није неопходно посматрати односе са ЕУ и са Русијом као алтернативе.

Мислим да ће за Србију бити најкорисније да сарађује и са једнима и са другима и за то постоје материјалне могућности. Можемо да радимо на међународним пројектима, на територији Србије, од којих ће користи имати и Србија и Унија и Русија.

Ипак, постоји мишљење у Србији да братска осећања и пријатељство наша два народа не утичу на реалне односе наших земаља већ да се они граде на суровим интересима. Често се чује, па и ових дана, да Немачка плаћа руски гас 280 долара за кубни метар а братска Србија чак 500 долара. Ето нашег пријатељства. Како коментаришете такве изјаве?

Мислим да су такве изјаве, у најбољем случају непромишљене, а у најгорем случају су то... Трудим се да не користим изразе из времена владавине идеологије, не желим то али изгледа да ћу морати... У најгорем случају те изјаве су провокације. Ево и зашто. Цену гаса не одређују ни Русија ни руска држава већ отворено акционарско друштво "Гаспром". Комерцијална фирма која преговара са државама и цена зависи од многих фактора.

Споменули сте Немачку. Колико она гаса купује? Те количине не могу ни да се пореде са количином коју купи Србија. И онда је "Гаспрому" много уносније да тако великом потрошачу да цену којом ће обе стране бити задовољне. А у Србији "Гаспром" испоручује одређене количине, зна се средња цена гаса а воде се преговори око крајње цене. И то су пословни преговори којима се све одређује. Ми никоме не одређујемо, не диктирамо цене, већ су оне предмет преговора. То је процес тржишних односа.

Србија није једина земља која се жали на тај начин. Зашто? Зато што су сви навикли да се у прошлости цена гаса одређивала политички, из идеолошких разлога. Сада све наше односе у привреди преносимо у домен тржишта и све су тржишни услови и договори. Цена коју плаћа Србија и на коју је Србија пристала је цена коју су наметнули услови тржишта.

На састанку двојице председника у Сочију пре неколико дана речено је да односи наших земаља морају да узимају у обзир економске интересе обе државе и оба народа. Да ли мислите да прихватањем те реалности и са новим владом у Србији заиста отварамо ново поглавље у односима и да имамо шансу да побољшамо економске односе који су добри, али су застали у последних годину дана што се тиче промета роба?

Да кажем то овако. Откад сам ја овде, нешто више од четири године, ми предлажемо

српској страни да отвара нове правце сарадње. То је била тема сваког заседања Међувладиног комитета о за трговину и научно-техничку сарадњу.

Нисмо увек успевали да нађемо нове пројекте којима бисмо отворили нове правце трговинске, научне и техничке сарадње. Не ради се о томе да се у неком тренутку створе услови да се сарадња побољша сама од себе. Треба да обе стране покажу интересовање за неки пројекат који би унапредио сарадњу. На срећу, такви пројекти су се коначно појавили. У време претходне владе, на пример, био је то пројекат модернизације железнице, поред енергетике.

Сада смо дошли у ту фазу када се уговарају конкретни пројекти и конкретни уговори. Надам се да ће до краја ове године бити потписан споразум, биће пребачен новац и почеће радови, а, према графикону активности, у прва три месеца следеће године почеће конкретни радови.

Ја сам четири године предлагао да велики број пољопривредних произвођача у Србији на неки начин доведемо у трговински контакт са потрошачима у Русији. Осамсто хиљада породица код вас живи на селу и живот им зависи од рада на земљи. Производе оно што руском тржишту треба. Неопходно је створити механизам који би те робе извозио на руско тржиште.

Али, тај механизам није направљен. То потврђује и наша Привредна комора.

Није га ни лако направити. Код вас је превише малих произвођача који нуде мале количине и нису удружени. Али сада се ради на укрупњавању понуде. Отварају се велика, индустријска газдинства, праве се удружења и задруге. Иницирали смо наставак рада Радне групе за пољопривреду унутар Комитета за трговину. И она већ ради. Надам се да ће доћи до неких конкретних предлога који ће унапредити нашу сарадњу у тој области.

И у другим областима има места за напредак. На пример, здравство. Југославија је одувек у Совјетски Савез извозила лекове. Ми их и сада купујемо од фирми из Србије. А могли бисмо и више и спремни смо на ту врсту сарадње. Ових дана сам разговарао са људима који су спремни да дођу овде и, опет у здравствене сврхе, користе ваше

минералне воде.

Туризам је исто шанса. Овде долази много Руса, али њихов број ограничавају ограничене могућности ваше туристичке инфраструктуре. И ту бисмо могли да сарађујемо. Таквих примера је много. Шта је важно? Нова влада је врло прагматично приступила развоју односа са Русијом. Врло прагматично преговара, предлаже и енергично разматра питања и проблеме који се јаве и ми већ видимо напредак у унапређењу економских односа. Зато сам оптимиста и чини ми се да смо ушли у етапу у којој економске односе подижемо на квалитативно виши ниво.

И на крају, да ли мислите да ћете некада пожелети да се вратите у Србију?

Овде сам стекао много пријатеља, негде кроз посао, негде приватно. Када тако дуго живиш у некој земљи, део емоција и део живота се оставља у њој. Увек човек пожели да види како су се ствари одвијале даље, после твог одласка. Пожелиш да видиш места која си заволео током боравка. Ја уопште не искључујем да ћу се овде појављивати.

(РТС)